

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

DRŽAVNI SVET REPUBLIKE SLOVENIJE	
Prejeto:	09-09-2010
Številka	433-01/10-2-15
Povezava	
EPA	

Številka: 00202-6/2010/7
Ljubljana, 09.09.2010

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA SVETA

LJUBLJANA

V prilogi vam pošiljamo Odgovor Vlade Republike Slovenije na pobudo Državnega sveta v zvezi z neplačevanjem prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje.

Helena Kamnar
mag. Helena KAMNAR
GENERALNA SEKRETARKA

PRILOGA: 1

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 00202-6/2010/7
Ljubljana, 09.09.2010

**Odgovor Vlade Republike Slovenije na pobudo Državnega sveta v zvezi z
neplačevanjem prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje**

Državni svet je na Vlado Republike Slovenije, Ministrstvo za zdravje, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Davčno upravo Republike Slovenije naslovil predlog za preučitev pobude Interesne skupine negospodarskih dejavnosti v zvezi z neplačevanjem prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje.

Pobuda se nanaša na:

1. vzpostavitev mehanizma avtomatičnega obveščanja oseb o odjavi iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ter o zanje neplačanih prispevkih za obvezno zdravstveno zavarovanje ter
2. dopolnitev kazenskih določb Zakona o prispevkih za socialno varnost - ZPSV z določbami o kazenski odgovornosti delodajalca, ki vloži odjavo iz zavarovanja brez vednosti zaposlenega.

Pri obeh pobudah je pomembno, da ločujemo med dvema kategorijama zavarovancev: za tiste zavarovance, ki so hkrati tudi zavezanci za plačilo prispevkov (npr. samostojni podjetniki) in torej sami sebe prijavijo oziroma odjavijo v sistem socialnih zavarovanj oziroma plačujejo prispevke, ni smiselno obveščati o zadevah, na katere se nanaša pobuda, saj sami zase najbolje vedo, ali so obveznosti zase poravnali. Zato pa je pobuda toliko bolj pomembna za zavarovance, ki hkrati niso zavezanci. V nadaljevanju odgovora predvidevamo, da se pobudi nanašata prav na njih.

V prvi pobudi je predlagano, da se mehanizem nadzora iz enosmernega, ki temelji le na možnosti zavarovanca, da sam preverja stanje neplačanih prispevkov, preusmeri v dvosmernega, v katerem bodo informacije potekale tudi v smeri od zavezancev za plačilo oziroma pristojnih organov do prizadetih posameznikov.

Veljavna zakonodaja že sedaj omogoča seznanitev zavarovanca (delavca) o vseh zneskih obračunanih in plačanih prispevkov za socialno varnost s strani zavezanca za plačilo - delodajalca. Dejansko plačilo prispevkov in obračun prispevkov pa lahko poleg informacije, ki jo dobi od delodajalca, delavec preveri tudi pri davčnem organu. Avtomatično obveščanje zavarovanca o zanj neplačanih obveznih prispevkih za socialno varnost s strani pristojnih organov v veljavni zakonodaji ni predvideno.

Obveznost delodajalca o obveščanju delavcev je določena z delovnopravnimi ter davčnimi predpisi. Delodajalec je delavcu ob vsakem izplačilu plače dolžan izročiti obračun plače (plačilno listo), v kateri navede znesek bruto plače in vseh prejemkov,

ki jih izplačilo obsega, prav tako pa tudi vse zneske obračunanih in plačanih davkov in prispevkov, ki jih je delodajalec dolžan za delavca odtegniti od bruto plače in jih plačati na predpisane vplačilne račune. Skladno s petim odstavkom 57. člena Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 117/06, 24/08-ZDDKIS, 125/08, 20/09-ZDoh-2D, 110/09, 1/10-popr. in 43/10; v nadaljnjem besedilu: ZDavP-2) mora delodajalec kot plačnik davka predložiti podatke iz obračuna davčnega odtegljaja davčnemu zavezancu (delavcu) na način in v rokih, predpisanih s tem zakonom za posamezne vrste davkov ali z s predpisi, ki urejajo obdavčitev. Na podlagi tretjega odstavka 135. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02, 79/06-ZZZPB-F, 103/07 in 45/08-ZArbit; v nadaljnjem besedilu: ZDR) je delodajalec dolžan izdati delavcu ob vsakem izplačilu plače ter do 31. januarja novega koledarskega leta pisni obračun plače in nadomestila plače za plačilno obdobje oziroma za preteklo koledarsko leto, iz katerega sta razvidna tudi obračun in plačilo davkov in prispevkov.

V skladu z 21. členom ZDavP-2 davčni organ vsaki fizični osebi na njeno zahtevo razkrije podatke o prispevkih za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevkih za obvezno zdravstveno zavarovanje, prispevkih za zaposlovanje oziroma prispevkih za starševsko varstvo, ki jih je zanj plačal oziroma jih je dolžan plačati njegov delodajalec ali druga oseba. DURS lahko fizični osebi na podlagi vloge za razkritje podatkov iz 21. člena ZDavP-2 razkrije podatke o zanj obračunanih in plačanih obveznih prispevkih v obdobju od 1. 7. 2008 dalje. Podatke o obračunanih in plačanih prispevkih iz delovnega razmerja je od meseca maja 2010 mogoče pridobiti preko spletnega sistema eDavki. Podatke lahko preveri zavezanec sam ali preko svojega pooblaščenca (npr. sorodnika, sindikalnega predstavnika idr.). Če zavezanec nima dostopa do interneta in si za pridobitev navedenih podatkov preko sistema eDavki ni pridobil pooblaščenca, lahko podatke o zanj obračunanih in plačanih obveznih prispevkih pridobi tudi v papirni obliki, na podlagi omenjene vloge, ki jo vloži v papirni obliki na naslov davčnega organa.

Prva pobuda se poleg tega nanaša tudi na vzpostavitev mehanizma avtomatičnega obveščanja zavezancev o plačilu prispevkov. Zavarovanci, ki istočasno niso zavezanci, lahko kljub temu, da prispevki zanje niso poravnani, uveljavljajo vse pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Ker je poleg tega v 397. členu ZDavP-2 določeno, da če zavezanec ne predloži obračuna prispevkov za socialno varnost, stori prekršek, za katerega so v istem členu predpisane globe in možnost davčnega organa, da izda sklep o izvršbi, je potrebno pretehtati, če je obveščanje zavezancev o plačilu prispevkov potrebno. Po mnenju Vlade Republike Slovenije zadošča vzpostavitev mehanizma avtomatičnega obveščanja zavezancev o odjavi iz zavarovanja s strani delodajalca. Obveščanje o odjavi iz zavarovanja naj prevzame zavezanec za prijavo oziroma odjavo v zavarovanje (delodajalec oziroma zavezanec), saj je zavezanec prav tako po sedanjí zakonodaji obvezan obvestiti zavarovanca o prijavi v zavarovanje. Tak način se zdi smiseln, saj se lahko obveznost obveščanja izpolni takoj, hkrati ob vložitvi prijave oziroma odjave iz zavarovanja. Glede na to, da je obveza obveščanja o prijavi zavarovanca urejena v 9. členu ZDR in v 23. členu Zakona o matični evidenci zavarovancev in užívalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 81/00 in 111/07) menimo, da je najbolje, da se na istem mestu uredi tudi obveznost obveščanja o odjavi iz zavarovanja. Pobudo o avtomatičnem obveščanju zavarovanca s strani zavezanca tako ocenjujemo kot primerno in pozitivno, saj je

razvidno, da zaradi pomanjkanja informacij zavarovanca o vključenosti v zavarovanje prihaja do zlorab in nesprejemljivih situacij, v katerih se zavezanec lahko znajde.

V drugi pobudi so predlagane dopolnitve Zakona o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 34/96, 3/98, 106/99, 81/00 in 97/01; v nadaljnjem besedilu: ZPSV) z določbami o kazenski odgovornosti pravne osebe oziroma odgovorne osebe pravne osebe, ki brez vednosti zaposlenega odobri izpis zaposlenega iz evidence o zavarovanih osebah obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Vlada Republike Slovenije meni, da v ZPSV ni mogoče vpeljati novih kazenskih določb, saj v navedenem zakonu ne obstaja materialnopravna podlaga, ki bi določala dolžnost pravne osebe, da zaposlenega obvesti o tem, da ga bo odjavila iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Tako ni mogoče oblikovati zgolj kazenske določbe, saj v predpisu ni ustrezne materialne določbe, katere kršitev bi bila sankcionirana kot prekršek.

Z ZPSV se določa obračunavanje in plačevanje ter stopnje prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, obvezno zdravstveno zavarovanje, starševsko varstvo in za zaposlovanje v skladu z zakoni, na podlagi katerih so prispevki uvedeni, ter določa osnovo za obračunavanje in plačevanje prispevkov za zaposlovanje. Z navedenim zakonom se določa tudi osnovo za obračunavanje in plačevanje prispevkov za socialno varnost od drugih prejemkov iz delovnega razmerja. Prav tako je v ZPSV določena dolžnost dostave obračuna prispevkov za socialno varnost davčnemu organu.

V primeru, če v drugo zakonodajo kot je ZPVSD bila uvedena obveznost zavezanca o obveščanju zavarovanca o odjavi iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, menimo, da je smiselno med kazenske določbe zakonodaje, ki bi to obveznost urejala (npr. Zakon o delovnih razmerjih), dodatno vključiti tudi kazensko odgovornost za zavezanca oziroma odgovorno osebo zavezanca, ki zavarovanca ne obvesti o tem, da ga je oziroma bo odjavila iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Treba proučiti smiselnost uvajanja kazenskih določb le za področje enega od socialnih zavarovanj.

V podani pobudi je tudi navedeno, da kljub kazenskim določbam v ZPSV predložitev plačilne liste še ni zagotovilo, da bodo prispevki za socialno varnost dejansko tudi plačani, ampak zgolj obračunani.

Po določbi prvega odstavka 352. člena ZDavP-2 obvezne prispevke za socialno varnost izračunavajo zavezanci za prispevke v obračunu prispevkov za socialno varnost, če ni s tem zakonom drugače določeno. V obračunu prispevkov za socialno varnost mora zavezanec za prispevke za socialno varnost navesti podatke, ki so resnični, popolni in pravilni glede na posamezen predpis, ki ureja obdavčitev ter ne smejo spraviti v zmotu organa za pobiranje prispevkov za socialno varnost. Obliko obračuna prispevkov za socialno varnost, ki mora vsebovati vse podatke, ki so potrebni za izračun in nadzor pravilnosti izračuna prispevkov za socialno varnost, predpiše minister, pristojen za finance.

V prvem odstavku 353. člena ZDavP-2 je določeno, da mora zavezanec predložiti obračun prispevkov za socialno varnost in plačati prispevke za socialno varnost

najpozneje do 15. dne v mesecu za pretekli mesec, če ni z zakonom drugače določeno. Po določbi drugega odstavka 352. člena ZDavP-2 prispevke za socialno varnost, za katere je zavezanec zavarovanec, za zavarovanca izračuna, odtegne in plača zavezanec za prispevke za socialno varnost, ki ni hkrati tudi zavarovanec in je plačnik davka v skladu z 58. členom tega zakona. Izračun prispevkov za socialno varnost se opravi v obračunu davčnih odtegljajev. Zavezanec za prispevke za socialno varnost, ki ni hkrati tudi zavarovanec, in je plačnik davka v skladu z 58. členom tega zakona, opravi izračun prispevkov za socialno varnost sam v obračunu davčnih odtegljajev, če ni z zakonom drugače določeno, kot to izhaja iz tretjega odstavka 352. člena ZDavP-2.

V četrtem odstavku 352. člena ZDavP-2 je določeno, da prispevke za socialno varnost, za katere je zavezan zavarovanec, za zavarovanca izračuna, odtegne in plača zavezanec za prispevke za socialno varnost, ki ni hkrati tudi zavarovanec, in je delodajalec, ki ni plačnik davka v skladu z 58. členom tega zakona, v obračunu prispevkov za socialno varnost. Izračun prispevkov za socialno varnost opravi sam v obračunu prispevkov za socialno varnost. V določbi drugega odstavka 353. člena ZDavP-2 so določeni roki za predložitev obračuna davčnega odtegljaja in roki za plačilo prispevkov. Po navedeni določbi morajo zavezanci za prispevke za socialno varnost iz drugega in tretjega odstavka 352. člena ZDavP-2 predložiti obračun davčnega odtegljaja davčnemu organu in plačati prispevke za socialno varnost v roku, kot je določen za akontacijo dohodnine od dohodkov, od katerih se plačujejo prispevki za socialno varnost. Po določbi 283. člena ZDavP-2 mora plačnik davka davčni odtegljaj izračunati in odtegniti ob obračunu dohodka, plačati pa na dan izplačila dohodka. ZDavP-2 v 284. členu nadalje določa, da mora plačnik davka predložiti obračun davčnih odtegljajev davčnemu organu najpozneje na dan izplačila dohodka. Obvezna predložitev obračuna davčnega odtegljaja v elektronski obliki za zavezance, ki opravljajo dejavnost, je predpisana v osmem odstavku 57. člena ZDavP-2.

V 6. točki prvega odstavka 397. člena ZDavP-2 je določeno, da je storjen prekršek, če plačnik davka ne izračuna, odtegne ali ne plača davčnega odtegljaja za davčnega zavezanca v skladu z zakonom. ZDavP-2 v tem delu inkriminira tudi nepredložitev obračuna davčnega odtegljaja na predpisan način.

Če zavezanec ne predloži obračuna prispevkov za socialno varnost ali ne predloži obračuna prispevkov za socialno varnost na predpisan način oziroma v predpisanih rokih, je storil prekršek po 36. točki prvega odstavka 397. člena ZDavP-2.

Za storjene prekrške po 6. ali 36. točki prvega odstavka 397. člena ZDavP-2 se z globo v višini od 800 do 10.000 eurov kaznuje za prekršek samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, z globo od 1.200 do 15.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, ki se po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za mikro ali majhno gospodarsko družbo, in z globo od 3.200 do 30.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, ki se po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo.

Poleg tega se z globo v višini od 400 do 4.000 eurov za iste prekrške kaznuje tudi odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost. Z globo v višini od 600 do 4.000 eurov se za prekrške kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, ki se po zakonu,

ki ureja gospodarske družbe, šteje za mikro ali majhno gospodarsko družbo. Z globo v višini od 800 do 4.000 eurov se za prekrške kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, ki se po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo.

Poleg kazenskih določb v primeru neplačila prispevkov davčni organ začne davčno izvršbo z izdajo sklepa o izvršbi.

Vlada Republike Slovenije pozdravlja pobudi Državnega sveta in meni, da je treba odpraviti in preprečiti kakršnekoli kršitve pravic delavcev do socialne varnosti oziroma ravnati v skladu z določbami veljavne zakonodaje.